

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.7.2>
УДК 339.92(477)

Тайсія Василівна ЛАЗОРЕНКО

к.е.н., доцент кафедри, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7895-1306>
e-mail: taisa-@ukr.net

Лідія Віталіївна ПАЩУК

д.е.н., доцент, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1184-1545>
e-mail: Lvp.undp@gmail.com

Юрій Олексійович ЄЖЕЛИЙ

асистент, Полтавський університет економіки і торгівлі
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8629-1448>
e-mail: jezhelyj@gmail.com

ПРОБЛЕМИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті проаналізовано основні аспекти економічного значення діяльності підприємств на ефективне функціонування національної економіки. Доведено, що бізнес має глобальне значення завдяки фінансовим надходженням, іноземним інвестиціям та частці внутрішнього валового продукту. Подано зміни, що відбулися на базі підприємств під час дії воєнного стану. Охарактеризовано стан діяльності підприємств, можливі загрози, перспективи та подальші вектори розвитку у післявоєнний період. Практичну цінність дослідження відображено у результатах роботи та її подальших наукових пошуках.

Ключові слова: бізнес-планування, національна економіка, іноземні інвестиції, фактори розвитку

ВСТУП

Національна економіка, незважаючи на низку проблем, демонструє стійкість та здатність адаптуватися, протистояти й відновлюватися після впливу негативних зовнішніх чинників. Підвищення її витривалості та розвитку набуло особливого прикладного та наукового значення в умовах стану світової економіки. Це покращує можливості держави та забезпечує економічне зростання.

Підприємницька діяльність відіграє значну роль у підвищенні ефективності національної економіки та її конкурентоспроможності. Ця діяльність постає однією з найактивніших і найважливіших форм реалізації економічної сфери. Необхідним завданням є розвиток підприємницької діяльності в Україні та підвищення стійкості економіки до негативних впливів. Важливо проаналізувати сучасний стан української економіки задля пошуку нових можливостей розвитку. Дослідженнями комплексної оцінки впливу підприємницьких структур у розвитку національної економіки займалися багато як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Зокрема, питанням особливостей інноваційного розвитку підприємницьких структур у сучасних умовах, які часто зазнають змін, займалися Т. Гринько, Т. Гвініашвілі, Д. Морока [5]. В. Фалдіна акцентує увагу на процесі діджиталізації у структурі підприємницьких структур [12]. Зі свого боку, В. Васюта, Н. Чорновол і М. Горбунова висвітлюють важливість розвитку підприємств для формування продуктивної та конкурентоспроможної економіки держави в умовах ризику й невизначеності [4]. С. Попова та Л. Попова охарактеризували значення фінансового контролю, що сприяє забезпеченню фінансової безпеки держави та суб'єктів підприємництва [11]. І. Дернова та Т. Боровик визначають економіку України у глобальному просторі міжнародних рейтингів, які оцінюють соціальну, економічну та політичну сфери в Ук-

раїні [6]. А. Андрущенко розглядає основні зміни і ризики у національній економіці та, зокрема, підприємствах у період воєнного стану [1]. І. Бойчик вказує на те, що стан і можливості підприємництва знаходяться у надзвичайно складній обстановці через активні бойові дії в Україні. Окрім того, вона розглядає можливі шляхи відновлення зруйнованої інфраструктури у стан активної діяльності для забезпечення ефективного функціонування секторів економіки [3].

Г. Костьов'ят, О. Куриліна, А. Гавриленко виокремлюють ключові напрями та заходи для відновлення економіки та використання власних ресурсів підприємства для ефективного реагування на загрози територіальній безпеці [8]. Такі дослідники, як Л. Ковальська та І. Кривов'язюк подають визначення поняття «підприємства», його характеристику, структуру, сутність, принципи та процес бізнес-планування для розвитку як самого підприємства, так і національної економіки загалом [7]. М. Куницька-Ляш та Я. Березівський розглядають проблематику розвитку державної політики завдяки інвестуванню підприємств, що в подальшому сприятиме зміцненню фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей України [9].

МЕТА статті – визначення перспектив діяльності та розвитку бізнесу в Україні для стабільності економічних показників.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Комплексний аналіз відповідної літератури стосовно економічного значення діяльності підприємств та їх впливу на національну економіку. Останнє передбачало вивчення наявних теорій, концепцій та емпіричних досліджень, пов'язаних за обраною темою. Збір даних з різних джерел, таких як урядові статистичні звіти, фінансові звіти підприємств, академічні дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ

Підприємство як елемент національної економіки є самостійною одиницею, що має юридичний статус і здійснює виробничу, науково-дослідну, комерційну та іншу діяльність, внаслідок якої отримує прибуток.

Функціонування підприємництва є основним і достатньо вагомим інструментом існування й вдосконалення елементів ринкової економіки та забезпечення її конкурентоспроможності, економічного зростання, якості продукту, і завдяки ефективному інноваційному підходу досягає бажаного результату. Економіка держави та розвиток підприємств пов'язані як спільними заходами у результативності діяльності, так і на законодавчому рівні. Сьогодні в Україні економіка зазнає певних трансформацій у зв'язку з воєнними діями і тому запозичує передовий досвід зарубіжних країн та реалізує стратегії для втілення проєктів і бізнес-планів.

В умовах сучасності у реалізації економічних процесів важливу роль відіграє діяльність підприємництва, яка являє собою:

- самостійну ініціативну діяльність, що здійснюється з метою успішного отримання прибутку на власний ризик;
- систему взаємовідносин між підприємцями у господарській роботі, що спрямовані на пошук інноваційних способів комбінації факторів виробництва та відбуваються в умовах змагальності;
- сукупність неординарних підходів і поглядів до прийняття рішень, які трапляються у господарському житті;
- особливу форму економічної активності, яка реалізована за власної ініціативи, підприємницької діяльності та відповідальності;
- сферу суспільних взаємовідносин, які започатковані на основі економічної ефективності, доцільному використанні фінансових та організаційних ресурсів.

Підприємництво постає як соціально-технічна система, проте між її компонентами є тісний взаємозв'язок. Взаємодоповнення сучасних практик у глобальних підприємницьких структурах дає змогу сприяти інноваційному розвитку економіки в умовах системної модернізації та максимального розповсюдження нових технологій. Для реалізації постійного зростання продуктивності та вдосконалення необхідно запровадити гармонійні та організаційні інновації, які ефективно підтримують організаційне середовище інноваційної діяльності [5].

Економічну основу в Україні становлять багатогалузеві підприємства, які мають всі ознаки та елементи ринкової економіки. Підприємство може здійснювати свою діяльність лише за наявності дієвого технічного, юридичного, управлінського забезпечення, наявних ринків збуту продукції, залучення партнерів та інвесторів, наявності споживачів, найманих працівників і цінової політики. Підприємство приносить результат тоді, коли здійснює діяльність і отримує результат – дохід.

Однією з основних світових напрямів сучасності є взаємозумовлені трансформаційні глобальні зміни в економіці. Вони зумовлені проникненням процесу діджиталізації, а саме технологій цифровізації у розвиток процесів економіки. Крім того, трансформаційні зрушення у сукупності з інформаційними та телекомунікаційними інноваціями, що спрямовано на різноманітні сфери, а особливо соціальну та економічну. Вищенаведені факти обумовлюють кардинальний перегляд прин-

ципів управління інноваційним розвитком національної економіки.

Цифрова економіка є новою потужною перспективою для держави та суспільства. З'явився цей напрям в останнє десятиліття і безпосередньо пов'язаний із розповсюдженням інтернету.

В умовах сучасності важливим інструментом впливу глобальних підприємницьких структур на розвиток національної економіки є застосування інноваційного інвестиційного партнерства, що дає змогу розробити механізм якісної національної системи.

Реалізація такої схеми передбачає не лише впровадження та наявність елементів інновацій у функціонуванні підприємницьких структур, а й передбачає максимальну підтримку з боку держави, що виражена у таких кроках:

- науково-технічних дослідженнях;
- введенні елементів інноваційного розвитку в діяльність підприємств;
- підтримці державою підприємництва в сучасних змінних умовах [7].

Діяльність підприємства, спрямована лише на додаткові прибутки та надлишки продукції, як наслідок знижує ефективність управління, виробничу продуктивність, призводить до зайвих витрат, використовує неефективні ресурси та інструментарій. Це вказує на окремі випадки, які спричиняють дисбаланс між пропозицією та попитом.

Т. Гринько, Т. Гвінішвілі та Д. Морока зазначають, що кожне підприємство, що входить у національну економіку і має неабиякий вплив на неї, має на меті розвиток на засадах інноваційного підходу та утвердження на світовому ринку завдяки власному потенціалу й елементам конкуренції. Компанія може досягти бажаного результату, правильно добираючи інноваційні пріоритети, які передбачають впровадження нових технологій, продуктів і моделей на основі стратегічних цілей під впливом зовнішніх факторів, що включають:

- обґрунтування, розроблення та впровадження інноваційних планів і програм;
- пріоритезацію та розрахунок економічної ефективності інновацій;
- перевірку на стадії розроблення, тестування;
- впровадження нових елементів у виробництво;
- розроблення інструментів маркування концепції інноваційного мислення співробітників з урахуванням проєктів інноваційного розвитку, відкритості для компанії;
- розроблення та реалізацію концепції інноваційної політики, координацію інноваційної діяльності в усіх структурних підрозділах компанії;
- забезпечення інновацій фінансовими, людськими, матеріально-технічними ресурсами;
- створення економічних умов просування інновацій, просування інноваційних ініціатив;
- систему і логіку дій менеджменту підприємства [5].

Ідея інноваційного підходу у розвитку конкретного підприємства можлива лише з урахуванням особливостей структури, принципів діяльності, організації виробництва тощо. Управління компанії повинно спиратись на певні цінності та зразки на основі прогнозів фахівців. Це допоможе розвивати фінансові, трудові ресурси та підприємство загалом.

Важливо зазначити й певні особливості інноваційного

складника підприємницького розвитку, куди входять: цілі інноваційної політики підприємства, збереження безперервного процесу та цілісний інноваційний процес. Для підтримки національної економіки в мінливих умовах сучасності, діяльність підприємства повинна бути не лише конкурентоспроможною, а й «інноваційно-орієнтованою», що означає повне дотримання завдань інноваційної моделі роботи з перспективою на задоволення потреб споживачів. Зокрема, базовим принципом інноваційного розвитку підприємства є комплексний і систематичний підходи, що включають координацію діяльності, ресурсів, структурні зміни для реалізації та впровадження інноваційних планів під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. Загалом функціонування підприємств в основі національної економіки у сучасних умовах відображено в певному ланцюжку – від постановки цілей та завдань дослідження до інноваційного виробництва, результатів тощо.

Взаємодію між глобальними підприємствами та національною економікою забезпечує інноваційна система. Проте важливими показниками є й формування потреб в інноваційному розвитку, які стимулюють розвиток економічної системи, проблеми комплексної оцінки та подальші перспективи на основі зарубіжного досвіду.

Держава повинна стимулювати інноваційну діяльність підприємств. Вона здійснюється на основі таких інструментів:

- нормативно-правового забезпечення діяльності;
- здійснення бюджетування завдяки інноваційним проектам;
- розбудови інфраструктури для розташування компаній;
- забезпечення перспективних і вигідних умов для залучення капіталів інвесторів, що сприяє інноваційному розвитку.

Відтак, одним із найважливіших, однак складних інструментів новітньої національної системи є безпосередній процес передачі знань для їх подальшої комерціалізації. Сьогодні це: поширення інструкції про застосування новітніх знань у розвитку підприємств; запровадження новітніх технологій; активна роль вдосконалення елементів управління.

Організація інноваційних елементів у діяльності підприємств в Україні в умовах сучасного стану національної економіки забезпечує такі структурні традиційні підходи до організації, як організаційні, управлінські, виробничі, збутові. Організаційне забезпечення інноваційного розвитку підтримує ефективне середовище інноваційної діяльності.

Т. Гринько, Т. Гвінішвілі та Д. Морока акцентують увагу на змісті організаційного забезпечення інноваційного розвитку, що включає формування зовнішніх і внутрішніх структурно-функціональних зв'язків підприємства, які відповідають його стратегії розвитку та змінам зовнішнього середовища [5]. Серед сучасних факторів впровадження інновацій на підприємствах України є вплив імпорту, ринковий попит, розвиток виробничих потужностей, зміна власників, специфічна боротьба та вплив споживачів, вплив пандемії коронавірусу. Безсумнівно, сучасному підприємству необхідно знайти свою нішу на певному ринку, адаптуватися до ринкових умов і технологічних факторів у сучасних мінливих умовах.

Дотепер національна економіка знаходиться в умовах воєнного стану, проте розвиток глобального підприємництва має неабияке значення для подолання економіко-політичних проблем, оздоровлення економіки, розвитку конкурентності та залучення інвестицій, що зі свого боку створить додаткові робочі місця, швидше започаткує структурну перебудову, розширить споживчий сектор.

Глобальні підприємства можуть здійснювати свою діяльність на основних принципах діяльності компанії у кризових ситуаціях:

- принцип прийняття трансформаційних змін, що допомагає підприємству уникнути внутрішніх і зовнішніх чинників кризи, підвищити конкурентоспроможність підприємства та застосовувати потенціал у правильному напрямі;
- принцип запобігання може бути здійснено у разі аналізу й комплексної діагностики явищ передкризового стану підприємства, застосування їх у своїх цілях та відповідна реакція на усунення кризи і застосування її на власну користь;
- дієвий механізм зворотного зв'язку на прояви кризових явищ у функціонуванні підприємства, який дає змогу виявити кризові явища та надає можливості для відновлення порушеного балансу господарської діяльності підприємства;
- виявлення рівня небезпеки кризового стану для підприємства;
- швидка реакція на зовнішні загрози підприємства, що перешкоджає його рівновазі;
- застосування внутрішнього потенціалу та можливостей для уникнення кризового стану підприємства;
- залучення різноманітних необхідних способів, засобів і методів, які допомагають підприємству уникнути виникненню негативних наслідків кризових явищ і процесів у діяльності підприємства.

Необхідно виокремити важливі вектори впливу підприємницьких глобальних структур на національну економіку в умовах сучасності, які забезпечують глобальну оцінку та вдосконалення механізмів функціонування системи. Такі елементи подано у табл. 1.

В. Васюта, Н. Чорновол та М. Горбунова визначили основні фактори, які безпосередньо впливають на успішне ведення підприємницької діяльності. До них належать:

- активний пошук та обмін технічною й науковою інформацією;
- застосування на практиці усіх можливих легальних шляхів залучення коштів, які може бути надано програмою технічної допомоги ЄС;
- застосування достатньої кількості успішних шляхів фінансування підприємства;
- збирання інформації з питань економіки, її узагальнення та передавання;
- створення консультацій, які розглядають питання інноваційних проєктів, розпочинаючи з його планування аж до стадії впровадження;
- інноваційне вдосконалення та розвиток підприємницьких структур за певними регіонами [4].

За дослідженням Т. Муранової, в умовах війни національна економіка постає джерелом підтримки життєдіяльності країни за допомогою поповнення бюджету, налагодження роботи та збереження платоспромож-

ності громадян. Важливими є впровадження урядом заходів для діяльності великої кількості підприємств [10].

Спільною проблемою для всіх підприємств стала втрата трудових ресурсів. Багато працівників змінили своє місце проживання, адже шукали безпечніших умов для життя, частину працівників мобілізовано, а це все негативно впливає на розвиток економіки.

Таблиця 1 – Сучасні напрями залучення підприємницьких структур до розвитку економіки (складено авторами на основі даних [7])

Напрями	Характеристика	Інструменти
Інструменти, що сприяють підтримці бізнесу	Внаслідок цього інструменту відбувається розвиток економіки	– центр підтримки бізнесу; – агенція місцевого економічного розвитку; – мікrokредитування; – центр трансферу технологій; – бізнес-інкубатор; – гранти для бізнесу.
Інструменти, що полягають у підвищенні якості громадського простору та інфраструктури бізнесу	Сприяють підвищенню привабливості території для інвесторів	– міжрегіональний чи міжнародний проекти; – центр залучення інвестицій; – кластери; – державно-приватне партнерство; – ревіталізація місцевостей та промислових об'єктів.
Інструменти, які у процесі економічного розвитку сприяють модернізації людських капіталів	Забезпечують розвиток професійних кадрів і зменшення міграції населення	– культурні та креативні індустрії; – програма співпраці освіти та бізнесу; – простори креативності; – проектні офіси; – програма міжнародної співпраці.

Таблиця 2 – Заходи для відновлення економіки в умовах сучасності (складено авторами на основі дослідження М. Куніцька-Ляш та Я. Березівський [9])

№ з/п	Напрямы	Заходи
1	Загальний	– розділити національну економіку на період воєнного стану на планову (для забезпечення потреб військовослужбовців) та лібералізацію бізнесу (для потреб населення); – полегшити регулювання: ринковий нагляд, трудове законодавство, оподаткування та регулювання цін державою; – анулювати ввізне мито на сировини для виробництва українських товарів; – повернути електронну систему адміністрування ПДВ до роботи з відшкодуваннями; – зменшити загальні видатки держави за допомогою секторальних дотацій і пільг; – поширювати ідею виділення для української продукції спеціальних квот.
2	Секторальний	– розробити екстрений план для металургії та аграрного бізнесу й забезпечити коридорами та вагонами до ЄС, щоб експортувати надлишки продукції; – передбачити для підприємств, що втратили активи та товари в напівкупованих чи окупованих територіях, грантові суми. Це дозволить їм знову розпочати бізнес.
3	Комунікаційний	– заснувати платформу комунікації з метою пошуку вітчизняних виробників і малих підприємств, що дасть змогу відновити втрачене постачання; – створити міжнародну платформу для підтримки та розвитку бізнесу України (наприклад, IT) для підтримки та розповсюдження глобальних підприємницьких структур.

Перспективи подальшого функціонування та вдосконалення глобальних підприємств передбачено у Стратегії розвитку підприємництва. Вона передбачає формування ефективного майбутнього стану підприємницького сектору в Україні, а також його основних напрямів державної політики стосовно досягнення цілей. На основі такого бачення сформульовано стратегічні завдання, які задають вектори дій та «точки» зосередження суспільних ресурсів і зусиль.

Стратегія ґрунтується на визнанні суспільно важливої ролі підприємництва у забезпеченні соціально-

Загалом деякі металургійні й аграрні глобальні підприємства опинились у вкрай важкому становищі. Вони здебільшого не мають змоги продовжувати свою діяльність в сучасних умовах. Та все ж найбільш згубні наслідки воєнні дії завдали підприємствам сфери будівництва, обслуговування, науки та освіти, енергетики, аграрного сектору (табл. 2).

економічного розвитку країни, оскільки підприємницькі структури створюють найбільшу частку доданої вартості, задовольняють попит на переважну більшість товарів і послуг, а також створюють найбільшу кількість робочих місць для громадян.

Стратегія враховує унікальну роль кожного сегмента підприємництва в соціально-економічному житті країни та необхідність їх збалансованого розвитку. Такий підхід сприятиме формуванню сталих ланцюгів створення доданої вартості, в які включені малі, середні та великі підприємства, що взаємодіють між собою

на засадах рівноправного партнерства та добросовісної конкуренції.

Значну увагу у Стратегії приділено стимулюванню розвитку підприємств (МСП) та формуванню умов для започаткування нового бізнесу.

Н. Балдич та ін. зазначають, що Стратегія розвитку підприємництва включає п'ять основних компонентів: аналіз наявних проблем у розвитку підприємництва, визначення на цій основі потреб різних сегментів бізнесу, формування стратегічного бачення, стратегічних цілей і пріоритетів, визначення операційних завдань та інструментів підтримки підприємництва, формулювання очікуваних результатів та цільових показників для їх вимірювання [2].

Для функціонування національної економіки недостатньо лише Стратегії. Відповідно до цього держава прийняла на законодавчому рівні низку нормативно-правових актів, які є трансформаційним відображенням державної влади всіх рівнів з особливою увагою до стимулювання розвитку глобальних підприємств. Зокрема, прийнято Закони України: «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків»; розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки», «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємства»; регіональні та місцеві програми підтримки малого та середнього підприємства.

Подальші перспективи передбачають не лише законодавчі зміни, а й ведуть активну діяльність, спрямовану на активізацію підприємств після воєнної розрухи. Держава формує умови національної економіки так, аби глобальні підприємства здійснювали результативну діяльність. За останній період здійснено наступні кроки для вдосконалення взаємозв'язку підприємства та національної

економіки: здійснене комплексне регулювання підприємницького сектору, розроблено спрощену програму для дозвільних процедур і реєстрації речових прав на майно, якісні та новітні процедури відкриття та закриття бізнесу, одержання адміністративних послуг на вищому рівні, додержання державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання та реформування сфери надання адміністративних послуг, пом'якшення податкового тиску, розвиток інфраструктури для надання суб'єктам підприємства фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки.

ВИСНОВКИ

Отже, значну роль у формуванні ефективної та конкурентоспроможної національної економіки відіграє саме підприємницька діяльність. Вона забезпечує зростання рівня життя громадян, формує продуктивну та прогресивну економіку. Аналіз стану глобальних підприємницьких структур проводився для окреслення дієвих інструментів, які допоможуть розв'язати виявлені проблеми в державі. Сучасні умови вплинули і негативно, і позитивно на діяльність та розвиток підприємств. Через воєнні дії багато виробничих установ втратили можливість функціонувати. Та все ж високий рівень активності підприємств забезпечує зростання валового внутрішнього продукту, створюються нові робочі місця, збільшуються податкові надходження. А це в свою чергу позитивно впливає на стан національної економіки. У цей непростий час держава, підприємства та усі громадяни виступають єдиним фронтом, що не дає стояти на місці українській економіці. Дослідження потребує подальших наукових пошуків – розвитку процесу діджиталізації та механізмів удосконалення іноземних капіталовкладень. Інформацію можуть використовувати фахівці економічного сектору.

Список використаних джерел

1. Андрущенко А.В. Проблеми бізнесу в умовах воєнного стану. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торгівельно-економічного інституту ДТЕУ*. 2023. № 161. С. 32–40. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb6_161.pdf
2. Балдич Н., Чорній Л., Ходько Н., Глібішук Я. *Стратегія розвитку підприємництва: експертне бачення*. 2020. 34 с. URL: https://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2016/10/strategy_prm_new.pdf
3. Бойчик І. Підприємство в умовах війни: стан і можливості. *Підприємство та логістика в умовах сучасних викликів*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль, 2022. С. 15–20. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45806>
4. Васюта В.Б. Роль підприємництва в розвитку національної економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Т. 78–79. № 5–6. С. 130–137. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.130
5. Гринько Т., Гвініашвілі Т., Морока Д. Особливості та пріоритети інноваційного розвитку підприємницьких структур в сучасних мінливих умовах. *Економічний простір*. 2021. № 175. С. 52–58. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-10>
6. Дернова І. А., Боровик Т. М. Проблеми малого та середнього бізнесу в умовах COVID-19: європейський вимір. *Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 1 (7). С. 57–70. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28234/220373menedzhment-57-70.pdf>
7. Економіка підприємства / за заг. ред. Л.Л. Ковальської, І.В. Кривов'язюка. Київ, 2020. 700 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/5579>
8. Костьов'ят Г., Куриліна О., Гавриленко А. Шляхи відновлення національної економіки в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи. Серія «Економіка»*. 2022. № 4 (22). С. 181–194. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41024>
9. Куницька-Ляш М.В., Березівський Я.П. Стратегічні імперативи формування організаційно-економічного механізму державної політики зміцнення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. *Наукові Записки Львівського Університету Бізнесу та Права. Серія Економічна. Серія Юридична*. № 36. С. 70–76. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7656522>

10. Муранова Т. О. Вплив воєнного стану на підприємство в Україні: поточний стан та перспективи його стабілізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 13–14. С. 34–39. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16928/1/Inv%2013-14_2022.pdf#page=35
11. Попова С., Попова Л. Необхідність фінансового контролю при виявленні правопорушень у сфері підприємницької діяльності. *Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації*: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 лютого 2022 р.). Харків, 2022. С. 80–85. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c0d5dcad-f53a-440d-bbdb-c0968706714d/content>
12. Фалдина В. Управління розвитком підприємницьких структур в системі технологій електронної комерції. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2020. № 25. С. 119–125. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/275>

References

1. Andrushchenko A.V. Problems of business under martial law. *Bulletin of the Vatra Student Scientific Society of the Vinnytsia Institute of Trade and Economics of DTEK*. 2023. No. 161. pp. 32-40. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb6_161.pdf (in Ukrainian).
2. Baldych N., Chornii L., Khodko N., Hlibishchuk Ya. Entrepreneurship development strategy: expert vision. 2020. 34 p. URL: https://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2016/10/strategy_prn_new.pdf (in Ukrainian).
3. Boichyk I. Enterprise in the conditions of war: state and possibilities. *Entrepreneurship and logistics in the context of modern challenges: materials of the II International scientific and practical conference*: Ternopil, 2022. pp. 15-20. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45806> (in Ukrainian).
4. Vasiuta V.B. The role of entrepreneurship in the development of the national economy. *Galician Economic Herald*. 2022. Vol. 78-79. No. 5-6. pp. 130-137. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.130 (in Ukrainian).
5. Hryenko T., Hviniasvili T., Moroka D. Features and priorities of innovative development of entrepreneurial structures in modern changing conditions. *Economic space*. 2021. No. 175. pp. 52-58. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-10> (in Ukrainian).
6. Dernova I.A., Borovyk T.M. Problems of small and medium-sized businesses in the context of COVID-19: the European dimension. *Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems*. 2022. Vol. 1 (7). pp. 57-70. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28234/220373menezhment-57-70.pdf> (in Ukrainian).
7. Economics of the enterprise / ed. L.L. Kovalska, I.V. Kryvoviak. Kyiv, 2020. 700 p. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/5579> (in Ukrainian).
8. Kostoviat H., Kurylina O., Havrylenko A. Ways to restore the national economy under martial law. *Scientific perspectives. Series "Economics"*. 2022. No. 4 (22). pp. 181-194. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41024> (in Ukrainian).
9. Kunytska-Iliash M.V., Berezivskyi Ya.P. Strategic imperatives for the formation of an organizational and economic mechanism of state policy to strengthen the financial and economic security of priority sectors of the national economy of Ukraine. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law. Economic series. Legal series*. No. 36. pp. 70-76. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7656522> (in Ukrainian).
10. Muranova T.O. The impact of martial law on the enterprise in Ukraine: current state and prospects for its stabilization. *Investments: practice and experience*. 2022. No. 13-14. pp. 34-39. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16928/1/Inv%2013-14_2022.pdf#page=35 (in Ukrainian).
11. Popova S., Popova L. Necessity of financial control in detecting offenses in the field of entrepreneurial activity. *Topical issues of ensuring the financial security of the state in the context of globalization*: collection of abstracts of the International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, February 17, 2022). Kharkiv, 2022. pp. 80-85. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c0d5dcad-f53a-440d-bbdb-c0968706714d/content> (in Ukrainian).
12. Faldyna V. Management of the development of entrepreneurial structures in the system of e-commerce technologies. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2020. No. 25. pp. 119-125. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/275> (in Ukrainian).

Taisiia LAZORENKO

PhD in Economics, Associate Professor of department, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7895-1306>

e-mail: taisa-@ukr.net

Lidiia PASHCHUK

Doctor of Economics, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1184-1545>

e-mail: Lvp.undp@gmail.com

Yurii YEZHELYI

assistant, Poltava University of Economics and Trade

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8629-1448>

e-mail: jezhelyj@gmail.com

PROBLEMS OF COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF THE IMPACT OF GLOBAL BUSINESS STRUCTURES ON THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

The paper is devoted to the activities of enterprises and their impact on the state economy. The activities of enterprises are aimed at achieving economic and social results and making a profit in addition, it is related to the provision of the needs of each person, is subject to the influence of many factors and covers a wide range of organizational, technological, economic and financial issues. The paper analyzes the main aspects of the economic significance of the activities of enterprises for the effective functioning of the national economy. Business has been proven to be of global importance through financial inflows, foreign investment and share of gross domestic product. Stability of enterprise activity, achievement of competitive advantages, strengthening of the enterprise's position on the market – all this is achieved by implementation of rational and carefully developed economic policy of business

entities and state policy. That is why the problem of formation and management of the economic policy of the enterprise becomes especially relevant. The main aim of the research is to identify the risks and prospects of enterprise activity on the national economy in modern conditions. Support for the economy is provided only by those enterprises that correctly and competently determine the requirements of the market, organize the production of competitive products and services that are in demand, skillfully carry out highly qualified creative labor staff. All this requires fundamental and in-depth economic knowledge, and therefore, appropriate training of economics specialists. The paper describes the state of enterprise activity, possible threats, prospects, and further vectors of development in the post-war period. The practical value of the research is reflected in the results of the work and its follow-up scientific research. The authors conclude that the following steps have been taken in recent years to improve the relationship between entrepreneurship and the national economy: comprehensive regulation of the business sector, development of a simplified program for permitting procedures and registration of property rights, high-quality and modern procedures for starting and closing a business, obtaining administrative services at the highest level, observance of state control over the activities of business entities and reforming the provision of administrative services, mitigation of taxation.

Keywords: business planning, national economy, foreign investments, development factors